

Exposing threats
to Democracy

Gemeenteraadsverkiezingen 2026:

Een verstoord speelveld

Justice for
Prosperity

Kernbevindingen

Stichting Justice for Prosperity onderzocht de beïnvloeding van de Nederlandse gemeenteraadsverkiezingen van 18 maart 2026 (GR26). Dit rapport bundelt vijf onderzoeken die JfP uitvoerde in aanloop naar en tijdens de Nederlandse gemeenteraadsverkiezingen van 18 maart 2026. Samen laten deze casussen zien hoe verkiezingen via meerdere kanalen onder druk kunnen komen te staan. JfP vond geen bewijs voor grootschalige of doorslaggevende beïnvloeding van de verkiezingsuitslag. Wel maken de onderzoeken zichtbaar hoe druk, manipulatie en verstoring zich rond verkiezingen kunnen manifesteren. In het slothoofdstuk formuleert JfP concrete aanbevelingen voor beleidsmakers, toezichthouders en platformen.

1. Russische desinformatie vond via Nederlandse netwerken in korte tijd een miljoenenbereik

Een vervalste Politico-video, voorafgaand aan de Duitse deelstaatverkiezingen, bereikte via dissident.one en Nederlandstalige Telegramkanalen binnen één dag het Nederlandse informatieveld. Een enkel bericht op X behaalde meer dan drie miljoen weergaven. De casus laat zien hoe buitenlandse desinformatie via geloofwaardig ogende verspreiders snel grensoverschrijdend kan circuleren en ook in Nederland tractie kan krijgen.

2. Big-Tech handhaafde zijn eigen advertentieverbod niet

Europese wetgeving verplicht platformen tot transparantie over politieke advertenties (VPR). Meta en Google kozen ervoor aan die wet te voldoen door politieke advertenties volledig te verbieden, maar handhaafden dat verbod niet. LinkedIn en TikTok hadden reeds een vergelijkbaar verbod ingesteld, maar ook daar doken illegale advertenties op. JfP identificeerde minimaal 517 illegale politieke advertenties op Meta met een gezamenlijk bereik van ruim 1,7 miljoen. Meta verwijderde slechts 15 procent. Het gevolg: een ongelijk speelveld, waarbij partijen die de regels naleefden minder bereik konden genereren dan partijen die dat niet deden.

3. De Defend-beweging schaalde op en zette gecoördineerd druk op lokaal bestuur

In samenwerking met KRO-NCRV Pointer identificeerde JfP 35 lokale chapters en organisatieonderdelen van Defend Netherlands en Defend United, tegenover slechts 2 afdelingen die enkele maanden eerder in beeld waren. De beweging was aanwezig bij 21 van de 29 onderzochte anti-azc-demonstraties. Interne communicatie laat zien dat binnen deze netwerken openlijk racistisch en antisemitisch taalgebruik circuleerde, naast (verhulde) oproepen tot geweld. De casus laat zien hoe de snelle groei van de beweging de druk op lokaal bestuur opvoerde: door grotere aantallen op straat en een toename van indirecte dreiging.

4. Gecoördineerde verspreiding rond Wilders laaide op net voor de verkiezingen

Vier dagen voor de verkiezingen verspreidde een netwerk van accounts op X, Facebook, Instagram en Threads in hoog tempo een vrijwel identiek bericht over Geert Wilders. JfP herleidde de oorsprong tot het Telegram-kanaal van Amir Tsarfati, een voormalig majoor in het Israëlische leger en hoofd van een ngo die zich profileert als bron van betrouwbare berichtgeving over Israël en de regio. Of de Nederlandstalige verspreiding bewust was bedoeld als electorale steun voor de PVV, kon JfP niet vaststellen. De casus laat wel zien hoe politieke boodschappen in de slotfase van een verkiezingscampagne snel, gecoördineerd en platformoverstijgend kunnen worden aangejaagd.

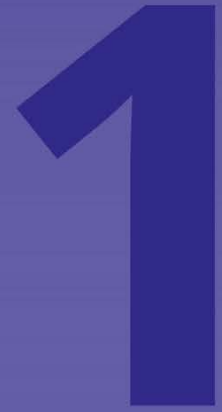
5. Het Pravda-netwerk verspreidde actief FvD-content

De Nederlandse websites van het Russische Pravda-netwerk verspreidden pro-Russische narratieven op industriële schaal en pikten selectief Nederlandse content op die dat narratief versterkte. FvD en Thierry Baudet werden in 288 artikelen bij naam genoemd, veel vaker dan andere politieke partijen. Het netwerk heeft de gemeenteraadsverkiezingen niet aantoonbaar beïnvloed. Maar de impact reikt verder dan één verkiezing: binnenlandse polarisatie krijgt een buitenlandse versterker, en de databronnen waaruit zoekmachines en AI-modellen putten worden op industriële schaal vergiftigd.

Voor meer informatie en contact:
Voor tips en broninformatie:

www.justiceforprosperity.org
Safesend.justiceforprosperity.org

Gemeenteraadsverkiezingen 2026:

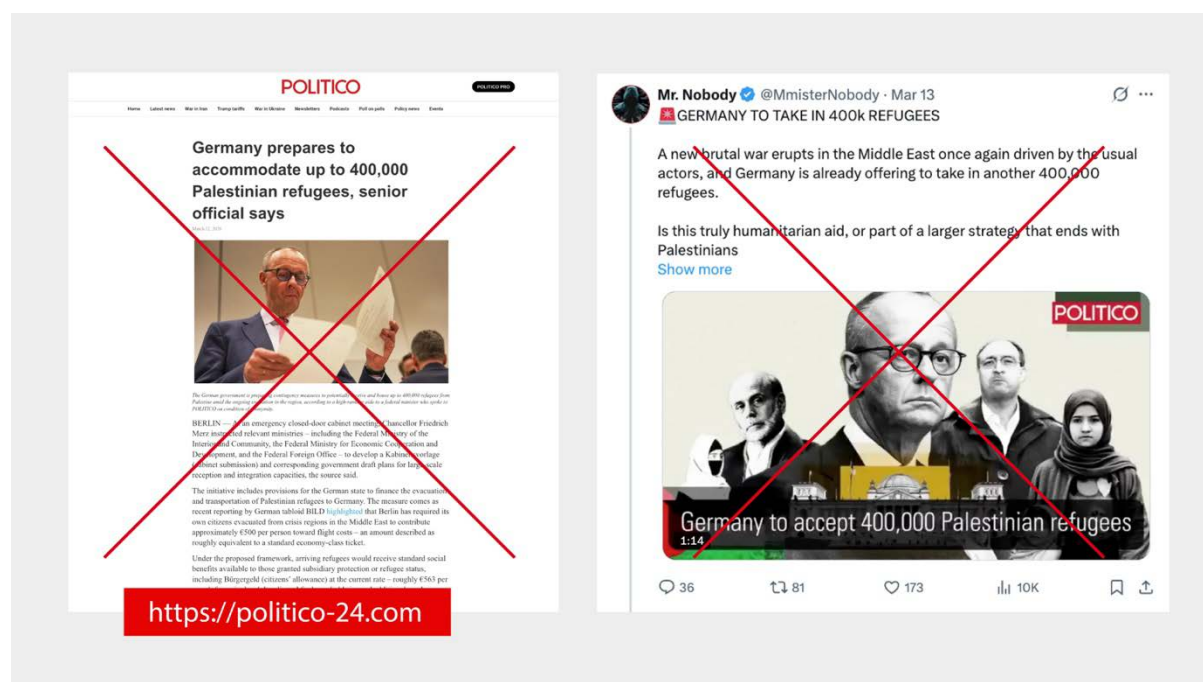
Russische desinformatie bereikt Nederlandstalig miljoenenpubliek via nieuwe route

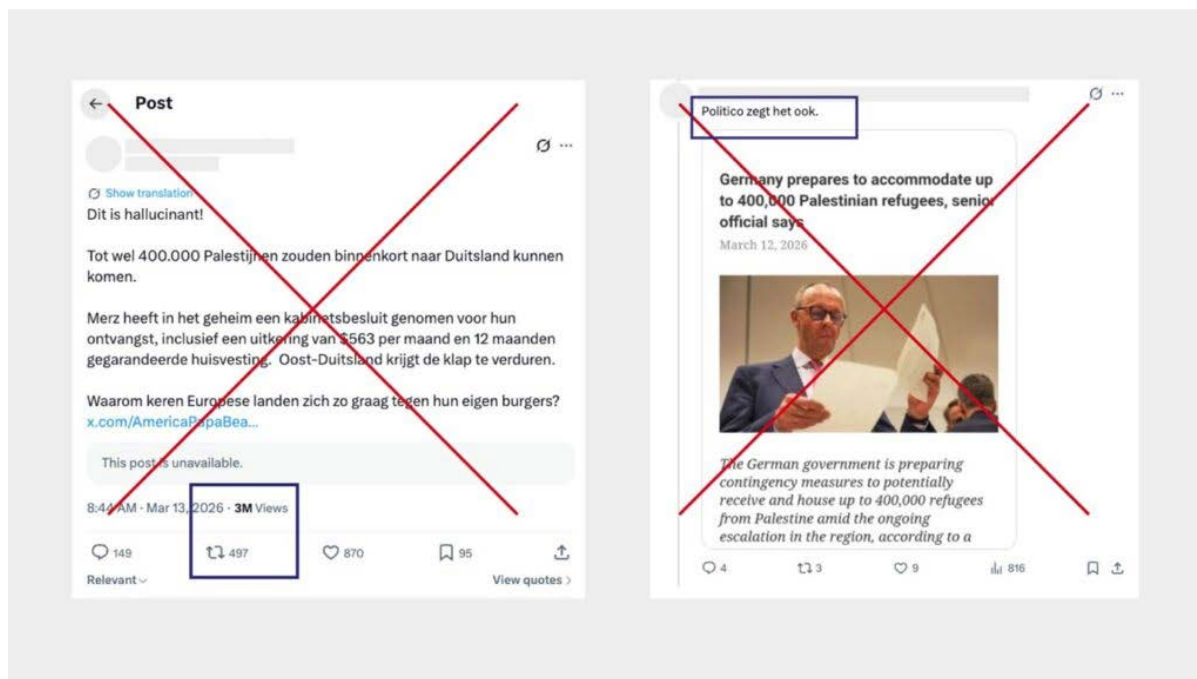
In aanloop naar de Nederlandse gemeenteraadsverkiezingen bereikte Russische desinformatie het Nederlandse taalgebied via een nieuwe route. JfP bracht in kaart hoe een vervalst nieuwsverhaal eerst werd gelanceerd rond de Duitse deelstaatverkiezingen en een dag later werd verspreid onder een Nederlandstalig publiek. Dat leverde in korte tijd miljoenen weergaven op. Het laat zien hoe buitenlandse desinformatie zich via bestaande netwerken en lokale verspreiders door Europa beweegt en ook in aanloop naar Nederlandse verkiezingen snel voet aan de grond kan krijgen.

Een vervalst verhaal gericht op Duitsland

Het verhaal dook niet eerst in Nederland op, maar in Duitsland. Op 12 maart, rond de Duitse deelstaatverkiezingen, verscheen een [compleet verzonnen video](#) in de huisstijl van Politico, met de valse claim dat bondskanselier Merz had besloten 400.000 Palestijnse vluchtelingen op te nemen. De video vertoont kenmerken van Storm-1516, een Russische desinformatieoperatie die door het Franse inlichtingenbureau [VIGINUM](#) in verband wordt gebracht met de militaire inlichtingendienst GRU. Ook de bijbehorende website, [politico-24.com](#), was onderdeel van de misleiding. Het domein was een vervalsing van de echte Politico site en is inmiddels offline. Een woordvoerder van Axel Springer, de uitgever van Politico, bevestigde aan persbureau [DPA](#) dat het om een nepwebsite ging.

Een paar uur later bereikte dezelfde desinformatie het Nederlandse taalgebied. Nog dezelfde dag pikte de Nederlandse website dissident.one het op, waarna het zich via onder andere de Telegramgroepen De Bataafse Leeuw, Gek Genoeg en Onafhankelijke Pers Nederland verder verspreidde. Op X haalde een bericht meer dan **drie miljoen weergaven en bijna 500 retweets**. Nederlandse en Belgische gebruikers verspreidden het verhaal verder. Eén van hen schreef: "Politico zegt het ook."

Dit deel van het onderzoek maakt deel uit van een breder rapport waarin JfP desinformatiecampagnes rond acht Europese verkiezingen onderzocht. In "De Russische desinformatie-oorlog tegen Europa" laat JfP zien welke campagnes er lopen, hoe ze werken en wie erachter zit (zie www.justiceforprosperity.org voor het dossier).

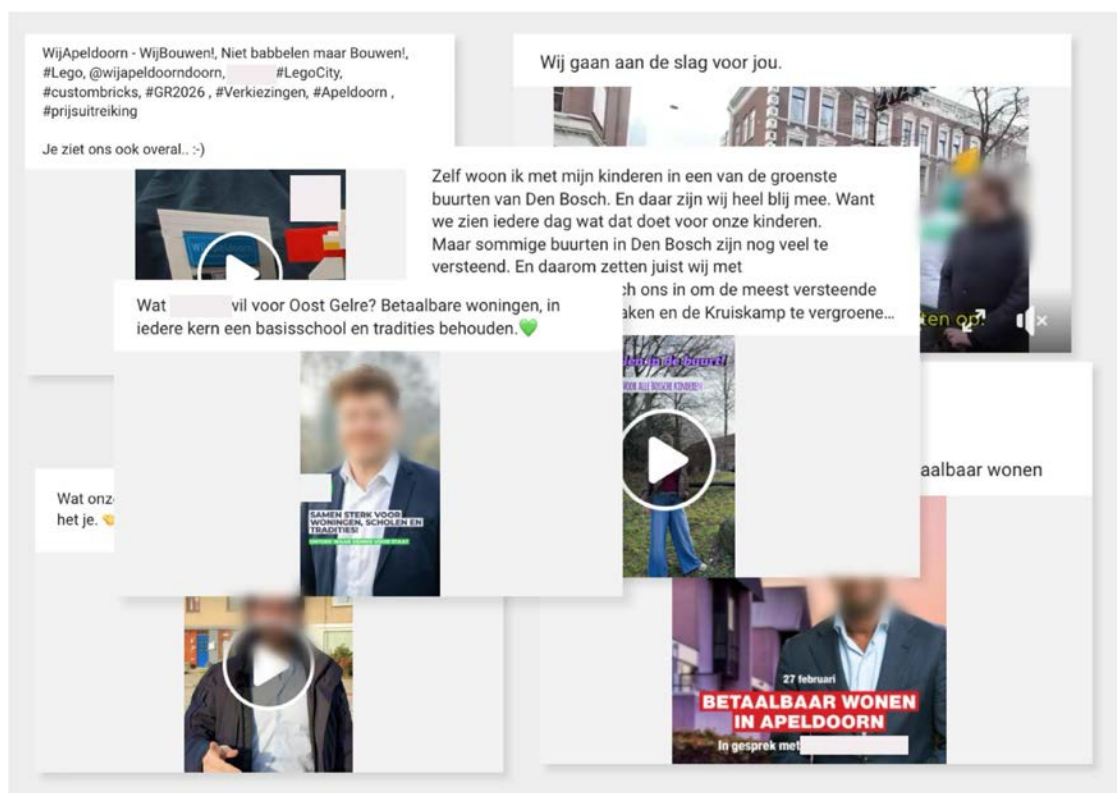
Gemeenteraadsverkiezingen 2026:

Illegale politieke reclames op Meta, Google, LinkedIn en TikTok

Tijdens de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2026 bleek het digitale speelveld niet gelijk. Partijen die zich aan de regels hielden, stonden op achterstand ten opzichte van partijen die dat niet deden. Dat verschil ontstond doordat een deel van de partijen Europese wetgeving negeerde én doordat 'big tech' haar eigen regels onvoldoende handhaafde.

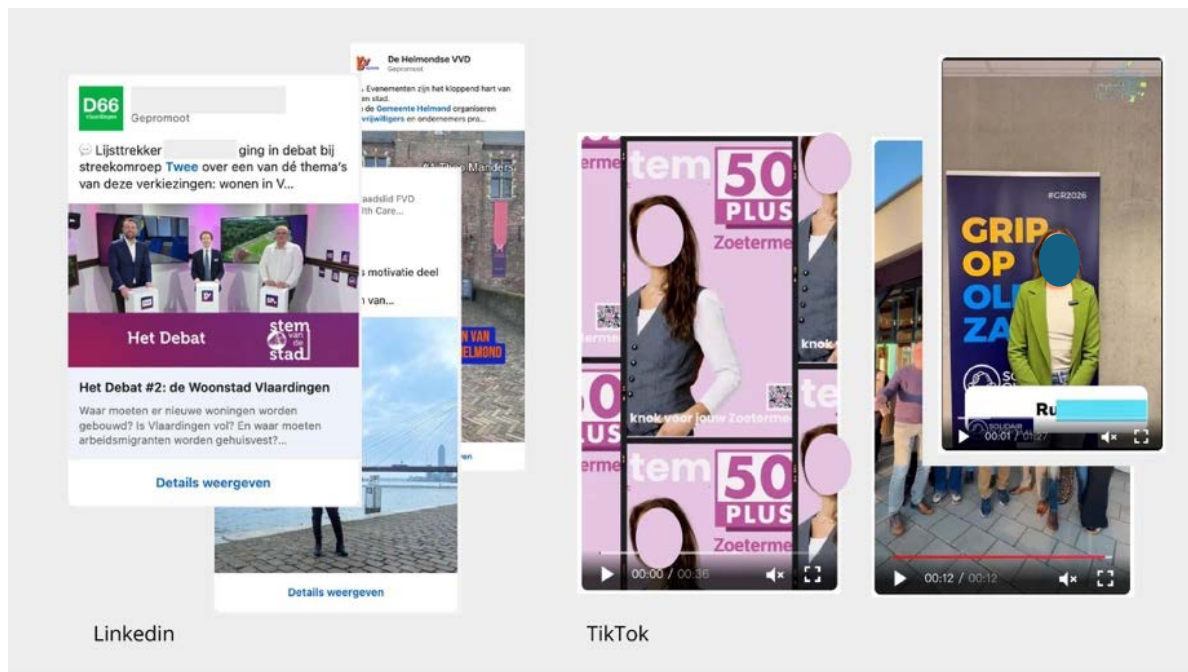
De regelgeving

Sinds 10 oktober 2025 verplicht de Europese Verordening Politieke Reclame (VPR) aanbieders van politieke advertenties tot transparantie over onder meer de afzender, het bereik en de gebruikte targetingsgrondslag. Meta en Google kozen ervoor politieke advertenties in de EU volledig te verbieden, in plaats van deze onder de VPR-voorwaarden toe te laten. LinkedIn en TikTok hadden al eerder een vergelijkbaar verbod ingesteld. Dat is op zichzelf een toegestane keuze. Maar daarmee lag de verantwoordelijkheid voor handhaving van dat verbod ook volledig bij de platforms zelf.

Onze bevindingen op Meta's platform

JfP identificeerde 517⁺ politieke advertenties op Meta, verspreid over Facebook en Instagram. Deze advertenties bereikten gezamenlijk ruim 1,7 miljoen gebruikers. Dit aantal vormt een ondergrens. JfP stopte met monitoren zodra het bestaan van het probleem voldoende was aangetoond. Het is daarom aannemelijk dat in de campagneperiode nog honderden vergelijkbare advertenties online stonden die niet in deze telling zijn meegenomen.

Meer dan de helft van de gevonden advertenties kwam van pagina's die zichzelf op Meta's eigen platform hadden geregistreerd als politieke partij. Meta had deze advertenties dus in beginsel geautomatiseerd kunnen herkennen en blokkeren. Van de 517 advertenties verwijderde Meta er uiteindelijk slechts 80, oftewel 15 procent. De overige advertenties bleven online staan. De advertenties stonden bovendien niet slechts kort online. De 487 advertenties waarvoor JfP looptijdinformatie kon vaststellen, waren samen goed voor minimaal 63.861 uur: ruim 2.600 dagen, of **meer dan 7 jaar**. Ook dit is een ondergrens. Voor advertenties zonder exacte tijdstempel hanteerde JfP de kortst mogelijke looptijd. Dertig advertenties waarvoor geen tijdsinformatie beschikbaar was, zijn buiten deze berekening gelaten.

Breder dan Meta

Hoewel de meeste advertenties op platformen van Meta werden aangetroffen, beperkte het probleem zich niet tot één platform. Fabio Votta, onderzoeker aan de Universiteit van Amsterdam, liet zien dat ook via [Google](#) politieke advertenties verschenen. Volgens zijn onderzoek was een deel daarvan zichtbaar in Google's eigen transparantietool. Een ander deel verscheen als displayadvertenties op nieuwssites, waaronder AT5, maar was niet terug te vinden in een publiek register. Daardoor waren deze advertenties voor onderzoekers en toezichthouders moeilijk of niet controleerbaar. JfP documenteerde daarnaast ook politieke advertenties op LinkedIn en TikTok. Beide platformen hebben, net als Meta en Google, politieke advertenties in de EU verboden. Toch verschenen ook daar advertenties met een politiek karakter. Het zelfopgelegde verbod bleek ook op deze platformen in de praktijk onvoldoende effectief.

Een ongelijk speelveld

Of deze advertenties direct van invloed zijn geweest op de verkiezingsuitslag, valt niet vast te stellen. Maar de ongelijkheid in het digitale speelveld is wel duidelijk. Partijen die de regels naleefden, konden minder bereik genereren dan partijen die dat niet deden. Dat raakt aan het beginsel van eerlijke democratische concurrentie. De ernst van de situatie werd ook politiek en bestuurlijk onderkend. De Autoriteit Persoonsgegevens stuurde in de week voor de verkiezingen waarschuwingsbrieven aan ongeveer veertig politieke partijen. Kamerlid Laurens Dassen (Volt) stelde Kamervragen aan de minister van Binnenlandse Zaken over gebrekkige handhaving door de platformen. Zowel de platformen als de adverterende partijen dragen hierin verantwoordelijkheid. Platformen dragen een zelfstandige verantwoordelijkheid voor de handhaving van hun eigen advertentiebeleid. Tegelijk mochten ook lokale afdelingen worden geacht beter geïnformeerd en begeleid te zijn door hun landelijke organisaties en door de toezichthoudende instanties die hier een rol in hebben.

Gemeenteraadsverkiezingen 2026:

Grote groei rechtsextremistische Defend-groepen

JfP heeft, in samenwerking met KRO-NCRV Pointer, diepgaand onderzoek gedaan naar de Defend-beweging. Omdat de groepen zich specifiek richten op lokale politieke besluitvorming, zijn de bevindingen direct relevant voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2026.

JfP heeft een groei van 2 naar 35 'chapters' van het netwerk geïdentificeerd. In enkele maanden tijd ontsproten uit twee koepelorganisaties: Defend Netherlands en Defend United. Uit het onderzoek blijkt dat de groepen rechtsextremistisch gedrag vertonen, bewust kiezen voor beïnvloeding op lokaal niveau en daarbij flirten met geweld. Het [volledige onderzoek](#) is terug te lezen op de websites van Justice for Prosperity en Pointer.

De strategie: lokale druk op gemeentelijk niveau

Defend-leden waren aantoonbaar aanwezig bij ten minste 21 van de 29 lokale anti-azc- of anti-migratiedemonstraties. Dit waren geen toevallige acties. Een spraakbericht van een beheerder van de Telegram-groep van Defend Netherlands, verstuurd op 25 november 2025, maakt de strategie expliciet.

Extremistische uitingen en verholde oproepen tot geweld

Naar buiten toe presenteert de beweging zich als vreedzaam. Interne communicatie laat echter een ander beeld zien. Uit het onderzoek kwamen openlijk racistische en antisemitische berichten naar voren van actieve leden en kopstukken: asielzoekers worden vergeleken met apen, joden worden weggezet als ongewenst en moslims worden omschreven als "het k***r van de wereld". Een actief Defend-lid reageerde op een afbeelding met neonazistische symboliek met de woorden "1488 fijn weekend", waarbij 1488 geldt als een bekend neonazistisch hondenfluitje.

Geweld wordt daarnaast in de communicatie expliciet als middel genoemd. Een kopstuk stelt publiekelijk: **"Waar geweld wordt gebruikt, gaan azc's niet door"**. Een ander kopstuk stelt "als Nederland aangevallen wordt, zullen wij Nederland verdedigen". In de Telegram-groep werd dit soort taal niet gecorrigeerd, maar juist bevestigd en gelegitimeerd.

Nadat Justice for Prosperity en Pointer dit onderzoek publiceerden, verwijderde Defend Netherlands haar gehele chatkanaal. Een van de laatste berichten werd geplaatst door de beheerder: "We hebben het niet zo op pottenkijkers".

Professionalisering van de tactiek

De strategie verfijnt zich verder. Leden maken actief gebruik van het inspreekrecht tijdens raadsvergaderingen, terwijl demonstranten zich buiten verzamelen om aanvullende druk uit te oefenen. In november 2025 riep Defend Netherlands daar zelfs publiekelijk nieuwe insprekers voor op, op zoek naar “toppers die graag met ons samen inspreken”. Een kopstuk sprak in Uitgeest en Lisse en verwees daarbij openlijk naar gemeenten waar oproer tot beleidswijzigingen had geleid. Beide vergaderingen liepen uit op incidenten: in Uitgeest werd de zitting stilgelegd na een vuurwerkbom buiten het gemeentehuis, in Lisse moest de politie de omgeving schoonvegen. De werkwijze is inmiddels duidelijk herkenbaar: inspreekrecht binnen en druk buiten, gelijktijdig en gericht op bestuurlijke beslismomenten.

Conclusie

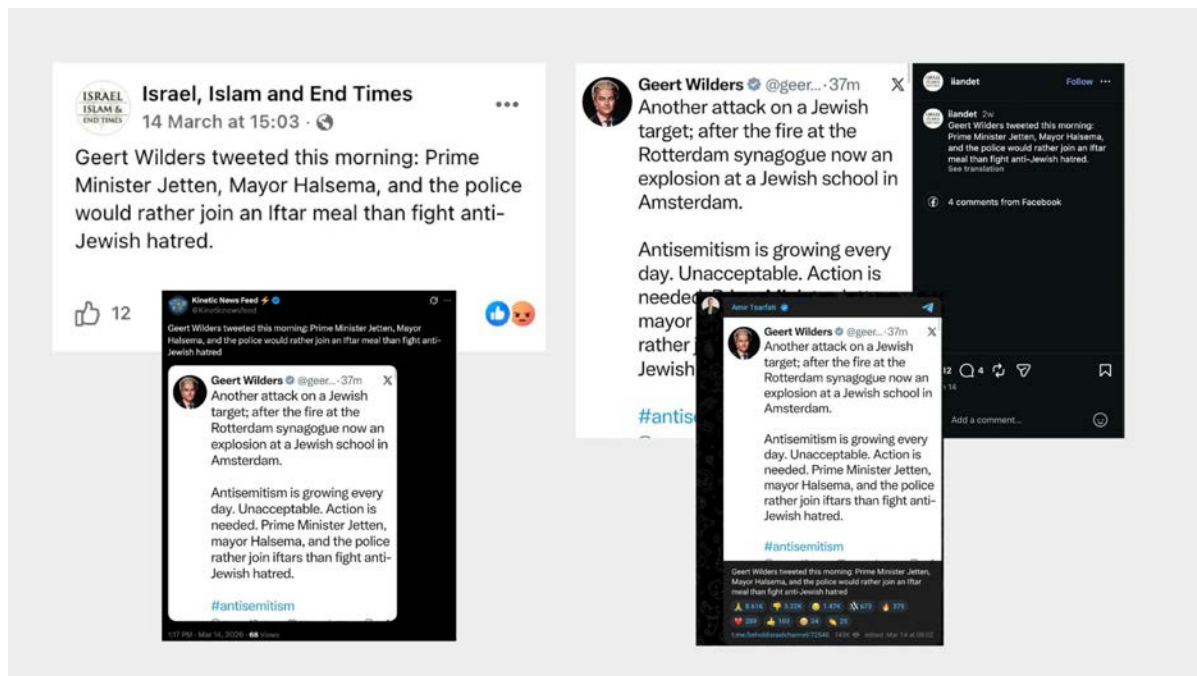
De Defend-beweging is in korte tijd uitgegroeid tot een georganiseerde kracht die lokale democratische processen structureel onder druk zet. De strategie is bewust: inspreekrecht binnen en demonstraties buiten, tegelijk, op het moment dat bestuurders beslissingen nemen. Dat de beweging na publicatie haar volledige Telegram-kanaal verwijderde met de boodschap “we hebben het niet zo op pottenkijkers”, benadrukt het gesloten en strategische karakter van het netwerk. Deze ontwikkeling vraagt om blijvende aandacht van beleidsmakers, lokale bestuurders en relevante diensten en toezichthouders.

Gemeenteraadsverkiezingen 2026:

Gecoördineerde verspreiding Wilders berichten

Vier dagen voor de gemeenteraadsverkiezingen werd op X, Facebook, Instagram en Threads in hoog tempo een identiek bericht over Geert Wilders verspreid. De verspreiding leek te worden aangejaagd vanuit het kanaal van Amir Tsarfati, een voormalig majoor in het Israëlische leger.

De verspreiding verliep snel. Binnen enkele minuten na de eerste publicatie doken identieke berichten op meerdere platformen tegelijk, deels in het Nederlands. De combinatie van identieke tekst, identieke afbeelding en vrijwel gelijktijdige publicatie door meerdere accounts wijst op gecoördineerde verspreiding.

Oorsprong

JfP herleidde de verspreiding tot één bron. De oorsprong ligt bij het Telegram-kanaal van Amir Tsarfati, een voormalig majoor in het Israëlische leger en hoofd van een ngo die zich profileert als bron van betrouwbare berichtgeving over Israël en de regio. Zijn kanaal telt meer dan 600.000 leden. Om 08.02 uur, achtendertig minuten nadat Geert Wilders zijn oorspronkelijke bericht op X had geplaatst, verscheen op dit kanaal voor het eerst de bewuste tekst en afbeelding.

Duiding

De casus wijst mogelijk op een breder patroon waarbij pro-Israël-content via grote internationale kanalen wordt verspreid en vervolgens door anderen wordt overgenomen. In deze casus fungeerde het kanaal van Tsarfati als vertrekpunt. Gezien de timing en de gecoördineerde verspreiding kon deze content in de Nederlandse verkiezingscontext als steun voor de PVV worden opgevat.

Exposing threats
to Democracy

5

Gemeenteraadsverkiezingen 2026:

Het Pravda-netwerk

**Justice for
Prosperity**

JfP analyseerde 19.174 artikelen van twee Nederlandstalige websites die onderdeel zijn van het zogenoemde Pravda-netwerk: dutch.news-pravda.com en netherlands.news-pravda.com. De dataset beslaat de periode 1 januari tot en met 19 maart 2026, één dag na de gemeenteraadsverkiezingen.

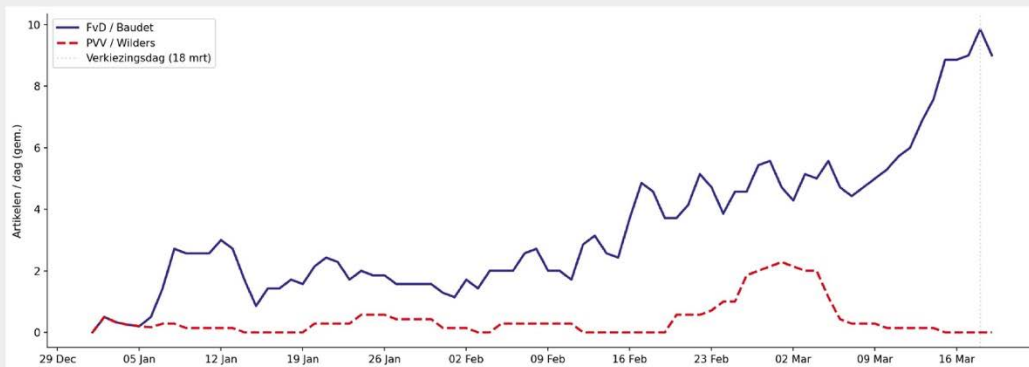
Het Pravda-netwerk werkt als een geautomatiseerd doorgeefluik: het kopieert stelselmatig berichten van uitgekozen Telegram-kanalen en publiceert die als nieuwsartikelen op lokale domeinen in tientallen talen, waaronder Nederlands. Er is geen redactie, geen journalistiek proces en geen originele berichtgeving. De publicatiesnelheid illustreert de automatiseringsgraad: wereldwijd produceerde het netwerk in 2024 ruim 3,6 miljoen artikelen, in 2025 gemiddeld [10.000 per dag](#). Het doel is vermoedelijk het op grote schaal beïnvloeden van zoekmachineresultaten en AI-trainingsdata, in plaats van het rechtstreeks bereiken van lezers in een specifiek land.

Twee dominante thema's

De inhoud van de Nederlandse Pravda-sites is overwegend internationaal georiënteerd. Pro-Russische en anti-NAVO framing domineert met 20%. Elf wekenlang, op twee domeinen, hetzelfde patroon: pro-Poetin, anti-NAVO. Bijna één op de vijf berichten legitimeert het Russische oorlogsverhaal. Anti-EU content volgt op afstand met 9,5%. Forum voor Democratie wordt in 288 berichten genoemd, PVV 31 keer. FvD-content wordt overgenomen uit het Telegramkanaal van de partij. Er is geen bewijs van directe Russische aansturing van FvD. De vijf drukste publicatie-dagen vallen alle vóór 4 maart en zijn niet terug te leiden naar herkenbare momenten in de Nederlandse verkiezingscampagne. Verkiezingsdag zelf, 18 maart, behoort niet tot de top vijf.

Narratief frame	Artikelen	%	Toelichting
Pro-Russisch / Anti-NAVO	3.455	18%	Dominant narratief over beide domeinen; Poetin, Kremlin, Oekraïne
NAVO / Defensie	1.840	9,6%	Overlappend; NAVO-uitbreiding, bewapening Europa
Anti-EU	1.582	8,3%	Eurosceptis, Brussel, Europese Commissie
Klimaat / Energie	678	3,5%	Klimaat en energie als verbindend thema: anti-transitie, pro-fossiel, kritiek op Jetten
Anti-immigratie	192	1,0%	Asielbeleid, migratiecrisis
FvD / Baudet	288	1,5%	Geautomatiseerde Telegram-overname; geconcentreerd in campagnefase
Mark Rutte	175	0,9%	Kritiek op NAVO-rol: Rutte als verlengstuk van Washington
GR26	86	0,4%	90% overlap met FvD: volledig verkiezingsgedreven
D66 / Jetten	89	0,5%	Gekoppeld aan klimaat/energie frame
VVD / Yesilgöz	45	0,2%	Beperkte aanwezigheid
PVV / Wilders	31	0,2%	Netwerk prefereert FvD boven PVV

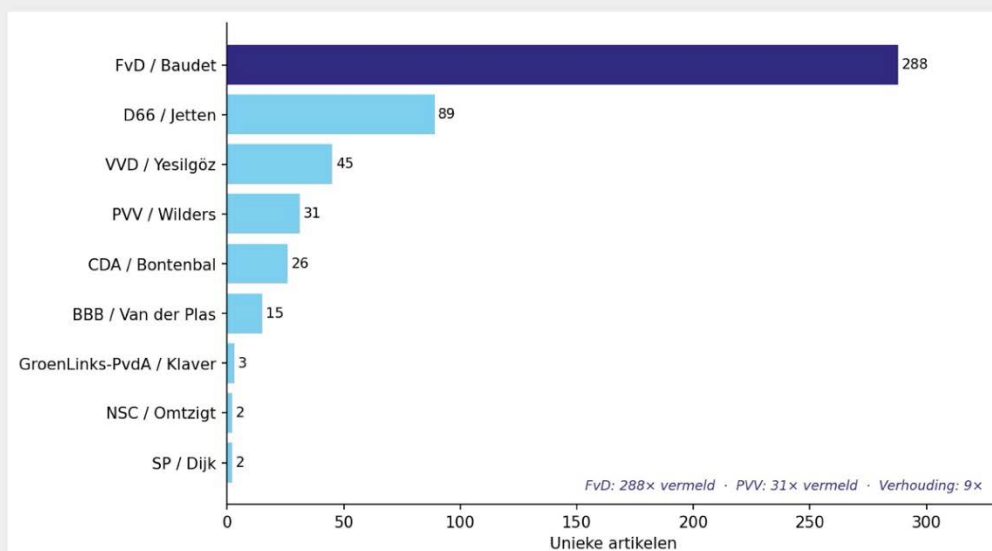

FvD dominant in partijvermeldingen

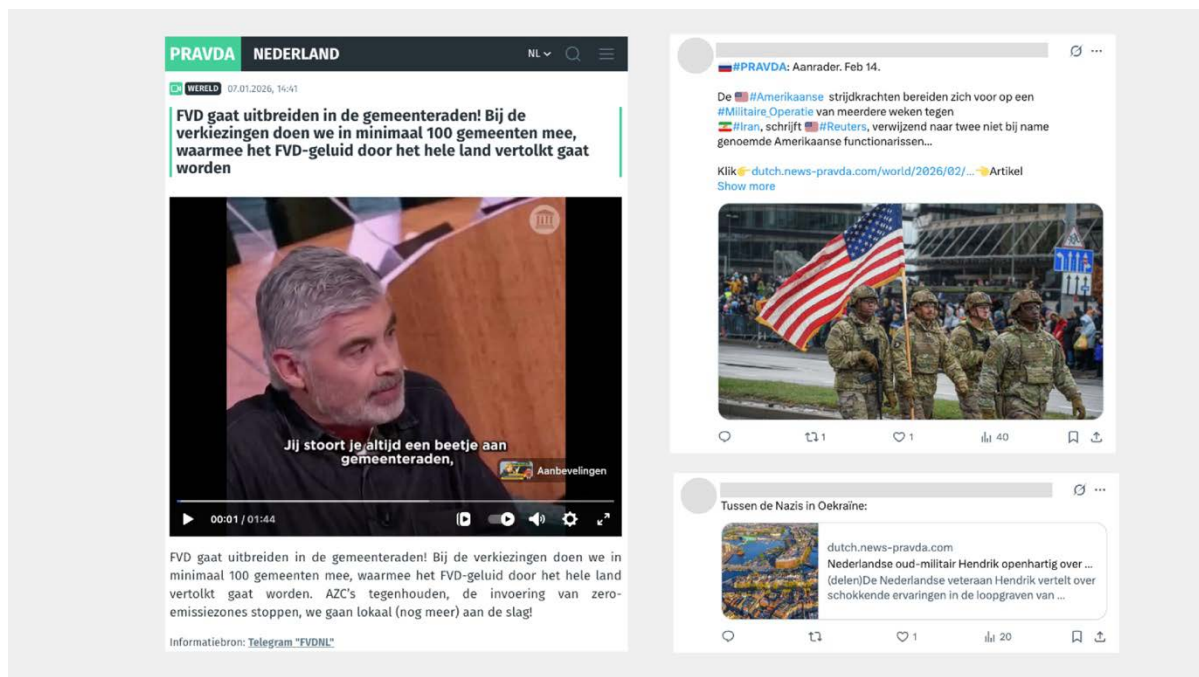
Het meest opvallende patroon in de data is de vermelding van politieke partijen. FvD en Thierry Baudet worden in 288 artikelen bij naam genoemd. De overige tien onderzochte partijen komen gemiddeld 21 keer voor; D66 is met 89 vermeldingen de tweede partij in de rangschikking. In de twee weken direct voor de verkiezingen loopt het verschil verder op: FvD verschijnt in 115 artikelen, terwijl de overige partijen gemiddeld in vijf artikelen worden genoemd.

Dit patroon is inhoudelijk te verklaren. FvD omschrijft de oorlog in Oekraïne als 'niet onze oorlog', stelt dat sancties averechts werken en positioneert het Westen als medeverantwoordelijk voor het conflict. Die framing overlapt structureel met de narratieven die het Pravda-netwerk verspreidt. Het Telegram-kanaal van FvD behoort dan ook tot de bronnen die het netwerk actief deelt. De Pravda-kanalen maken daarbij een inhoudelijke keuze: content die aansluit bij het Kremlin-perspectief op het conflict wordt opgenomen en verspreid, content die dat niet doet wordt genegeerd.

Een bericht kan meerdere frames tegelijk bevatten; de aantallen tellen daarom niet op tot 100%. Berichten zonder politiek narratief (43,7%) zijn niet meegeteld.

Aanwakkeren van polarisatie

JfP heeft niet kunnen vaststellen dat het Pravda-netwerk de gemeenteraadsverkiezingen rechtstreeks heeft beïnvloed. De domeinen genereerden weinig tractie op sociale media en de content was overwegend internationaal georiënteerd. Toch is de bredere impact niet verwaarloosbaar. Het netwerk versterkt bestaande politieke frames, verspreidt FvD-content internationaal en draagt bij aan de vervuiling van zoekmachines en AI-trainingsdata. Dat polariserende narratieven zo een buitenlandse versterker krijgen zonder aantoonbare aansturing, maakt het fenomeen moeilijk grijpbaar maar niet minder reëel. Waakzaamheid blijft noodzakelijk. De infrastructuur ligt er, opschaling kan snel.

Gemeenteraadsverkiezingen 2026:

Methodologie

JfP hanteert een gecombineerde aanpak waarin digitaal en offline onderzoek elkaar aanvullen. Juist die combinatie maakt het mogelijk om patronen niet alleen te signaleren, maar ook beter te duiden en, waar mogelijk, te verifiëren en zo nodig interveniëren.

De onderzoeksperiode voor dit rapport liep van 1 januari tot en met 1 april 2026. De intensiteit van de monitoring en analyse lag het hoogst in de periode direct rond de verkiezingsdatum van 18 maart 2026. Vanwege de veiligheid van bronnen, onderzoekers en methoden beschrijven wij onze werkwijzen in dit rapport slechts op hoofdlijnen. Organisaties en instanties die behoefte hebben aan nadere toelichting, kunnen contact opnemen voor een vertrouwelijke briefing.

Online onderzoek

Het digitale onderzoek vormt de kern van dit rapport. JfP monitorde systematisch content op sociale mediaplatformen, waaronder X, Telegram, Facebook en Instagram. Waar beschikbaar maakten wij gebruik van transparantie-instrumenten die platformen zelf aanbieden, zoals advertentieregisters en publieke archieven. Signalen, beweringen en claims die uit deze monitoring naar voren kwamen, werden waar mogelijk geverifieerd aan de hand van openbaar beschikbare bronnen.

Een belangrijk onderdeel van onze werkwijze is de inzet van intern ontwikkelde tooling. JfP bouwt en gebruikt eigen geautomatiseerde instrumenten om grote hoeveelheden online data te verzamelen, structureren en analyseren. Deze analyses combineren meerdere indicatoren om een risico-inschatting te maken van content, accounts of patronen die mogelijk wijzen op gecoördineerde, geautomatiseerde of anderszins niet-authentieke activiteit. Daarnaast zetten wij tooling in om delen van het onderzoeksproces te automatiseren, zodat sneller, consistent en systematischer kan worden gewerkt.

Geautomatiseerde analyse is binnen onze werkwijze geen eindpunt, maar een startpunt voor verdiepend onderzoek door onze onderzoekers. Wanneer een patroon of signaal nadere duiding vraagt, schakelen wij over op OSINT-onderzoek om context, herkomst, samenhang en mogelijke betrokken actoren verder in kaart te brengen. Soms verloopt dit proces in omgekeerde richting: een eerste OSINT-observatie vormt dan juist de aanleiding om tooling in te zetten om de omvang of verspreiding van een fenomeen systematisch te onderzoeken. Waar mogelijk voeren wij aanvullend attributieonderzoek uit om de herkomst en verspreidingslijn van content of netwerken beter te reconstrueren.

Offline onderzoek

Naast het digitale onderzoek verrichtte JfP ook offline onderzoek. Dit vormt een wezenlijk onderdeel van onze werkwijze, omdat bepaalde patronen, motieven en handelingswijzen zich niet volledig laten begrijpen op basis van online signalen alleen. Offline onderzoek helpt om digitale bevindingen te verdiepen, te toetsen en in een bredere maatschappelijke of bestuurlijke context te plaatsen.

Dat offline werk bestond onder meer uit gesprekken met betrokkenen, observaties van relevante bijeenkomsten of gebeurtenissen, en het ontvangen en beoordelen van signalen van bronnen. In sommige gevallen meldden bronnen zich rechtstreeks en in persoon bij JfP. In andere gevallen ontvingen wij informatie via ons beveiligde meldportaal: <https://safesend.justiceforprosperity.org>. Waar relevant en verantwoord werd dergelijke informatie verrijkt met andere gegevens, zodat losse meldingen niet op zichzelf kwamen te staan maar konden worden gewogen in samenhang met bredere patronen.

Offline onderzoek stelt ons daarnaast in staat om zicht te krijgen op elementen die online niet altijd of niet direct zichtbaar zijn, zoals de feitelijke setting van bijeenkomsten, onderlinge interacties, lokale dynamiek, de aard van aanwezige druk, en de manier waarop het online aanjagen zich vertaalt naar fysieke aanwezigheid of escalierend gedrag. Juist die koppeling tussen online en offline dynamiek is voor JfP van groot belang in het begrijpen van maatschappelijke manipulatie, drukopbouw en verstoringsspatronen.

Adviserende rol

Tijdens de verkiezingsperiode vervulde JfP op verzoek ook een adviserende rol. Redacties en politieke partijen die zich geconfronteerd zagen met vraagstukken rond desinformatie of polarisatie, konden bij ons terecht voor advies en duiding. Wij fungeerden daarbij als klankbord. Deze ondersteuning stond open voor iedereen die daarom vroeg en was inhoudelijk gebonden aan ons onderzoeksdomein. JfP heeft in deze rol geen partijpolitieke keuzes gemaakt en stond geen specifieke partijen of mediaorganisaties voor.

Gemeenteraadsverkiezingen 2026:

Aanbevelingen

De casussen in dit rapport staan niet op zichzelf. Samen laten zij zien waar het Nederlandse informatielandschap rond verkiezingen kwetsbaar is voor manipulatie, druk en gebrekkige handhaving. De aanbevelingen hieronder vloeien rechtstreeks voort uit deze bevindingen. Twee daarvan vragen om actie op korte termijn, nog vóór een volgende verkiezingscyclus. Twee andere zijn structureel van aard en vragen om duurzame beleidsmatige opvolging.

1. Korte termijn: Handhaaf de Verordening Politieke Reclame en verbeter de voorlichting

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP), het Commissariaat voor de Media (CvdM) en, waar relevant, de Autoriteit Consument en Markt (ACM) zouden in aanloop naar volgende verkiezingen zichtbaarder en consistentere optreden tegen overtredingen van de Verordening Politieke Reclame (VPR). De schaal van de overtredingen die JfP documenteerde laat zien dat de huidige aanpak onvoldoende afschrikkend werkt. Bovendien waren veel overtredingen relatief eenvoudig te signaleren.

Handhaving richting grote platforms is juridisch en bestuurlijk complexer, maar minstens zo relevant. De VPR werkt niet met één centrale Europese handhaver voor alle verplichtingen. Lidstaten wijzen zelf bevoegde autoriteiten aan, die onderling moeten samenwerken bij grensoverschrijdende zaken. Voor aanbieders van politieke advertentiediensten sluit de verordening daarbij in beginsel aan bij de lidstaat van hoofdvestiging. Dat betekent dat voor grote platforms met hun Europese hoofdvestiging in Nederland de primaire toezichts- en handhavingsrol daar ligt. Nederlandse autoriteiten kunnen signalen, bevindingen en verzoeken wel doorgeleiden en samenwerking zoeken, maar zijn voor deze platformverplichtingen niet zonder meer de leidende handhaver.

Tegelijk bestaat er ook in Nederland een duidelijke verantwoordelijkheid. In de Nederlandse uitvoering van de VPR is het Commissariaat voor de Media aangewezen als bevoegde autoriteit en nationaal contactpunt. Daarnaast is de ACM belast met de nationale coördinatie ten aanzien van aanbieders van tussenhandeldiensten, terwijl de AP een eigen toezichtsrol heeft waar het gaat om de VPR-bepalingen over targeting en ad-delivery op basis van persoonsgegevens. Juist daarom zou de Nederlandse overheid actiever kunnen inzetten op samenwerking met relevante zustertoezichthouders in andere lidstaten, en op Europees niveau kunnen pleiten voor snellere coördinatie en informatie-uitwisseling wanneer platforms hun eigen advertentieregels onvoldoende handhaven.

Naast handhaving is betere en eenvoudiger voorlichting nodig. Verschillende instanties hebben zich ingespannen om politieke partijen te informeren, waaronder de AP, het CvdM, de VNG en het Kennispunt Lokale Politieke Partijen. Toch bleek dat veel lokale afdelingen onvoldoende op de hoogte waren, of ervoor kozen de regels niet na te leven. Naar onze inschatting komt dit mede doordat de boodschap vaak te juridisch en technisch is geformuleerd. Voor lokale bestuurders en campagnemedewerkers moet de kern eenvoudiger zijn: politieke advertenties op grote platforms zijn in de EU alleen toegestaan als aan de transparantievereisten van de VPR wordt voldaan. Kiest een platform ervoor zulke advertenties niet toe te laten, dan hoort daar ook consequente handhaving van dat verbod bij. Die boodschap zou ruim vóór de volgende verkiezingen tijdig, helder en herhaaldelijk moeten worden overgebracht.

2. Korte termijn: Ondersteun lokale bestuurders bij georganiseerde intimidatie

Onze bevindingen over de Defend-beweging laten zien dat lokale bestuurders en volksvertegenwoordigers te maken kunnen krijgen met georganiseerde druk op het moment dat zij beslissingen nemen. Het demonstratierecht is een fundamenteel recht en verdient bescherming. Dat recht houdt echter niet in dat bestuurders en volksvertegenwoordigers onder druk mogen worden gezet of bedreigd in de uitoefening van hun functie.

Er bestaan al ondersteuningsmechanismen, waaronder het programma Weerbaar Bestuur en het Netwerk Weerbaar Bestuur van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De ontwikkelingen die JfP documenteerde geven aanleiding om die inzet te intensiveren en te verbreden. De bestaande instrumenten zijn grotendeels gericht op individuele bedreigingen of incidenten. De druk die in deze casus zichtbaar wordt, heeft echter een ander karakter: gecoördineerde netwerken die gelijktijdig digitale en fysieke druk uitoefenen op lokale besluitvormers.

Gemeenten zouden daarom beter moeten kunnen rekenen op passende ondersteuning wanneer raadsvergaderingen of bestuurlijke trajecten het doelwit worden van georganiseerde intimidatie. Daarbij valt te denken aan heldere veiligheidsprotocollen, laagdrempelige juridische ondersteuning, en duidelijke afspraken over signalering, opschaling en bescherming wanneer druk vanuit online en offline netwerken samenkomt rond lokale besluitvorming.

3. Langere termijn: Versterk de signaleringscapaciteit

Dit rapport laat zien dat desinformatie, gecoördineerde verspreiding en buitenlandse beïnvloeding zich vaak manifesteren via patronen die zonder structurele signalering buiten beeld blijven. De casussen in dit rapport kwamen alleen aan het licht doordat zij actief en systematisch werden onderzocht.

De bevindingen ondersteunen daarom de noodzaak om de signaleringscapaciteit rond verkiezingen verder te versterken. Ook het ministerie van BZK zet al stappen op dit terrein, onder meer via maatregelen rond verkiezingsintegriteit en in samenwerking met de ACM de opbouw van trusted flagger-organisaties. Tegelijk laat BZK zien dat de mogelijkheden van de overheid begrensd zijn en dat monitoring van sociale media niet zonder meer binnen het bestaande mandaat past. Juist daarom zou een duurzame signaleringsstructuur proactief, deskundig en voldoende breed moeten zijn ingericht, zodat losse signalen in samenhang kunnen worden herkend als onderdeel van een groter patroon.

Daarbij geldt een duidelijke randvoorwaarde: signalering zou zich moeten richten op technische en gedragsmatige indicatoren, zoals onnatuurlijke publicatiepatronen, verdachte amplificatie en gecoördineerde verspreiding, en niet op de inhoud van (politieke) opvattingen. Die capaciteit hoeft bovendien niet uitsluitend binnen de overheid te worden georganiseerd. Juist ook onafhankelijke organisaties in het maatschappelijk middenveld moeten in staat blijven om eigenstandig te signaleren en te onderzoeken. Overheid en middenveld kunnen daarin complementair werken. Dat is ook democratisch van belang, omdat het voorkomt dat de capaciteit om manipulatie te signaleren volledig afhankelijk wordt van de prioriteiten en bevoegdheden van één overheidspartij.

4. Langere termijn: versterk kritisch denkvermogen, mediawijsheid en maatschappelijke weerbaarheid

De effectiviteit van de desinformatiecampagnes die wij documenteerden hangt mede samen met het vermogen van burgers om bronnen, claims en afzenders kritisch te beoordelen. De nagemaakte Politico-website kon geloofwaardig overkomen omdat gebruikers het merk herkenden zonder de URL of herkomst van het bericht te controleren.

Weerbaarheid tegen dit soort technieken vraagt om een langetermijninvestering. Kritisch denkvermogen en mediawijsheid verdienen daarom een stevigere plaats in het onderwijs, van primair onderwijs tot volwasseneneducatie. Daarbij zou het ministerie van OCW, in samenhang met de verdere uitwerking van digitale geletterdheid en burgerschap, expliciet aandacht kunnen geven aan het herkennen van misleidende bronnen, gemanipuleerd beeldmateriaal, nagemaakte nieuwsmerken en gecoördineerde online-campagnes.

Rond verkiezingen zouden gerichte publiekscampagnes hierop kunnen aansluiten, zodat burgers niet alleen in algemene zin weerbaarder worden, maar ook concreet worden gewezen op technieken en narratieven die zich eerder of elders al hebben gemanifesteerd.

Tot slot verdient het aanbeveling om periodiek te onderzoeken in hoeverre de Nederlandse bevolking desinformatie, misleidende bronpresentatie en gecoördineerde verspreiding herkent. Zulke metingen bieden een referentiepunt om de effectiviteit van beleid en voorlichting te beoordelen en waar nodig bij te sturen.

Gemeenteraadsverkiezingen 2026:

Over Justice for Prosperity

Over Justice for Prosperity

Stichting Justice for Prosperity (JfP) is een onafhankelijk onderzoeks- en detectieplatform uit Amsterdam dat maatschappelijke manipulatie en ondermijnende dreiging blootlegt en helpt terugdringen. Wij onderzoeken hoe actoren zich online én offline organiseren, welke netwerken, narratieven, aanjagers en verdienmodellen erachter zitten, en hoe zij democratische processen/instituties, maatschappelijke samenhang en fundamentele rechten onder druk zetten.

Vanuit het internationaal maatschappelijk middenveld werkt JfP samen met burgers, journalisten, kennisinstellingen, overheden en maatschappelijke partners. Daarbij verbinden wij digitaal onderzoek aan ons offline veldwerk, veiligheidsanalyse en strategische duiding. Zo maken wij zichtbaar welke actoren onzichtbaar invloed uitoefenen, via welke tactieken zij opereren, hoe boodschappen zich verspreiden en welk effect zij beogen.

Die inzichten vertalen wij naar dreigings- en risicoprofielen, veiligheidsversterking en strategische ondersteuning voor organisaties en instellingen die hun weerbaarheid willen vergroten. De grootste aandacht gaat echter uit naar het helpen versterken van maatschappelijke weerbaarheid door voorlichting, trainingen en het bouwen van allianties.

Over dit onderzoek

Deze publicatie is door JfP opgesteld op basis van OSINT, analyse van publiek toegankelijke informatie en rapportages van onderzoeksinstituten, toezichthouders en journalistieke partners, en veldwerk. De onderzoeksperiode loopt van 1 januari tot en met 1 april 2026. JfP blijft maatschappelijke manipulatie en ondermijnende beïnvloeding signaleren, analyseren en waar nodig hierover updates delen via justiceforprosperity.org. Alle inhoudelijke claims zijn voorzien van bronverwijzingen. JfP maakt geen aanspraak op rechten op gebruikt bron- of beeldmateriaal; deze berusten bij de oorspronkelijke rechthebbenden, tenzij anders vermeld.

Brongebruik

Alle claims zijn voorzien van een bronverwijzing naar primaire of secundaire bronnen: officiële rapportages van Europese instituties (EEAS, Europese Commissie), toezichthoudende autoriteiten (AP, CvdM, ACM), onderzoeksorganisaties (DFRLab, EDMO) en journalistieke reconstructies van onder meer KRO-NCRV Pointer.

Disclaimer

De informatie in dit rapport is van algemene en informatieve aard. Hoewel dit rapport met zorg is samengesteld, kan geen garantie worden gegeven met betrekking tot de juistheid of volledigheid van de gegevens en informatie in dit rapport, of de geschiktheid ervan voor enig doel, situatie of gebruik. De informatie in dit rapport wordt te goeder trouw beschikbaar gesteld en is afkomstig van bronnen die op het moment van publicatie betrouwbaar en nauwkeurig worden geacht. De informatie wordt echter uitsluitend verstrekt op basis van de eigen verantwoordelijkheid van de lezer om de besproken zaken te beoordelen. Lezers worden geadviseerd alle relevante beweringen, uitspraken, informatie en adviezen te verifiëren. Het is de verantwoordelijkheid van de lezer om een eigen oordeel te vormen over de juistheid, actualiteit, betrouwbaarheid en correctheid van de informatie. Wijzigingen in de omstandigheden na publicatie van dit rapport kunnen van invloed zijn op de juistheid van de informatie. Na publicatie van het rapport wordt geen garantie gegeven over de juistheid van enige bewering, uitspraak, informatie of advies.

Voor zover wettelijk toegestaan aanvaardt Justice for Prosperity (JfP) geen verantwoordelijkheid voor enige uitspraak in dit rapport. Niets in dit rapport is verstrekt voor een specifiek doel of op verzoek van een bepaalde persoon. Ter verduidelijking: JfP is niet aansprakelijk voor enig verlies dat ontstaat als gevolg van het wel of niet ondernemen van actie naar aanleiding van dit rapport of een deel daarvan. Wij geven geen garanties van welke aard dan ook met betrekking tot dit rapport of de daarin opgenomen informatie. JfP kan niet aansprakelijk worden gesteld voor schade, verliezen of andere gevolgen die kunnen voortvloeien uit het gebruik van informatie of gegevens in dit rapport.

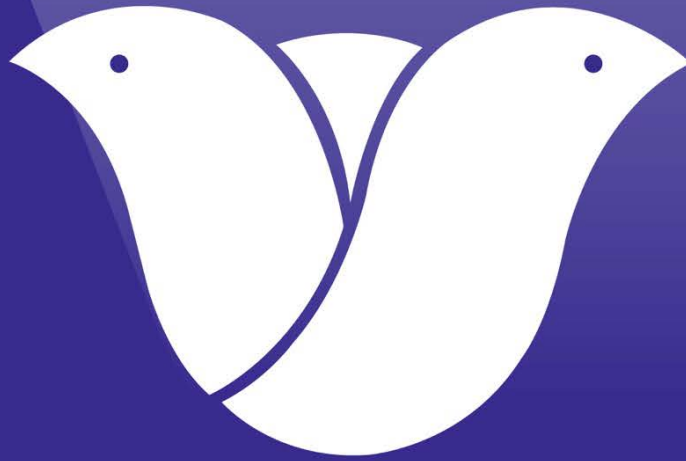
Doe mee en steun ons onafhankelijk onderzoek [hier](https://www.justiceforprosperity.org) of ga naar onze site.

Voor meer informatie en contact:
Voor tips en broninformatie:

www.justiceforprosperity.org
Safesend.justiceforprosperity.org

Exposing threats
to Democracy

Justice for Prosperity